

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ευρωσύστημα

Ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων έτους 2008

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Του κ. **Jean-Claude TRICHET**

Το 2008 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα γιόρτασε τη δέκατη επέτειό της. Με ετήσιο πληθωρισμό κατά μέσο όρο ελαφρώς άνω του 2% στη ζώνη του ευρώ, διανύσαμε μια δεκαετία σχετικά σταθερών τιμών, σύμφωνα και με την εντολή που έχει ανατεθεί στην ΕΚΤ να διασφαλίζει τη σταθερότητα των τιμών. Ομοίως, κατά την εν λόγω περίοδο οι πιο μακροπρόθεσμες προσδοκίες για τον πληθωρισμό παρέμειναν σε γενικές γραμμές σταθεροποιημένες σε επίπεδα συμβατά με τη σταθερότητα των τιμών, γεγονός που αντανακλά τον υψηλό βαθμό αξιοπιστίας της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ. Η επιτυχία αυτή αποδεικνύει περίτρανα την εδραία θεσμική συγκρότηση, τη συνοχή και την ενότητα του Ευρωσυστήματος, την ικανότητά του να ενεργεί εμφορούμενο από ένα γνήσια ευρωπαϊκό πνεύμα και με βάση κοινές αξίες, υψηλά πρότυπα και κοινές αρχές. Από καταβολής του, το ευρώ είναι σταθερό νόμισμα. Σήμερα χρησιμοποιείται από 329 εκατομμύρια πολίτες σε 16 χώρες της ζώνης του ευρώ και τυγχάνει επίσης ευρείας αποδοχής από τις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές. Μετά την υιοθέτηση του ευρώ από την Κύπρο και τη Μάλτα το 2008, η Σλοβακία εντάχθηκε στη ζώνη του ευρώ ως 16ο μέλος της από 1ης Ιανουαρίου 2009.

Το 2008 ήταν ένα ιδιαίτερο έτος, που χαρακτηρίστηκε από ασυνήθιστες οικονομικές και χρηματοπιστωτικές εξελίξεις. Εξ αιτίας των έντονων αυξήσεων στις τιμές των βασικών εμπορευμάτων, ο πληθωρισμός επιταχύνθηκε σημαντικά το πρώτο εξάμηνο και οι ανοδικοί κίνδυνοι διατάραξης της σταθερότητας των τιμών κλιμακώθηκαν την περίοδο αυτή. Ο ετήσιος πληθωρισμός (βάσει του ΕνΔΤΚ) κορυφώθηκε στα μέσα του έτους, φθάνοντας στο 4,0% τον Ιούνιο και τον Ιούλιο. Ειδικότερα, πλήθαιναν οι ενδείξεις αυξανόμενων πιέσεων στους μισθούς. Η νομισματική ανάλυση επιβεβαίωσε την εκτίμηση, ότι επικρατούσαν ανοδικοί κίνδυνοι για τη σταθερότητα των τιμών. Προκειμένου να αποφευχθούν γενικευμένες δευτερογενείς επιδράσεις και να παραμείνουν σταθεροποιημένες οι προσδοκίες για τον πληθωρισμό, το Διοικητικό Συμβούλιο αύξησε τα βασικά επιτόκια της ΕΚΤ τον Ιούλιο του 2008. Από τα μέσα Σεπτεμβρίου οι εντάσεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές αυξήθηκαν σημαντικά και μεταδίδονταν ολοένα περισσότερο στην

πραγματική οικονομία σε ολόκληρο τον κόσμο. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την έντονη υποχώρηση των τιμών της ενέργειας και των άλλων βασικών εμπορευμάτων, οδήγησε σε υποχώρηση των πληθωριστικών πιέσεων διεθνώς και στη ζώνη του ευρώ. Παράλληλα, η αβεβαιότητα αυξήθηκε σε ασυνήθιστα μεγάλο βαθμό, επηρεάζοντας τη ρευστότητα, τις τιμές των περιουσιακών στοιχείων και τη διαμόρφωση των λογιστικών μεγεθών. Συνολικά, αυτές οι εξελίξεις συνεπάγονταν σημαντικά υψηλότερους κινδύνους οικονομικής επιβράδυνσης και αξιόλογη άμβλυνση των πληθωριστικών πιέσεων μεσοπρόθεσμα.

Ενεργώντας συντονισμένα, η ΕΚΤ και άλλες μεγάλες κεντρικές τράπεζες ανακοίνωσαν μειώσεις των επιτοκίων τους στις 8 Οκτωβρίου 2008. Συνολικά, από τον Οκτώβριο του 2008 έως το Μάρτιο του 2009, το Διοικητικό Συμβούλιο μείωσε τα βασικά επιτόκια της ΕΚΤ κατά 275 μονάδες βάσης. Τα επιτόκια της αγοράς χρήματος για τοποθετήσεις διάρκειας μίας ημέρας μειώθηκαν ακόμη περισσότερο κατά την εν λόγω περίοδο, καθώς η ΕΚΤ χορηγούσε αυξημένα ποσά ρευστότητας προς τις τράπεζες της ζώνης του ευρώ. Αυτές οι καινοφανείς αποφάσεις ήταν απόλυτα σύμφωνες με την εντολή που έχει ανατεθεί στην ΕΚΤ να διατηρεί τη σταθερότητα των τιμών, με δεδομένη την υποχώρηση των πληθωριστικών πιέσεων και κινδύνων. Η νομισματική ανάλυση έδειχνε ότι οι ανοδικοί κίνδυνοι για τη σταθερότητα των τιμών σταδιακά μειώνονταν, καθώς ο υποκείμενος ρυθμός της νομισματικής επέκτασης επιβραδυνόταν, ιδίως το δεύτερο εξάμηνο του 2008. Ο ρυθμός αύξησης των δανείων προς το μη χρηματοπιστωτικό ιδιωτικό τομέα επίσης υποχώρησε κατά τη διάρκεια του έτους, καθώς οι συνθήκες χρηματοδότησης έγιναν δυσμενέστερες και η οικονομική δραστηριότητα εξασθένησε.

Συνολικά, παρά τη σαφή επιβράδυνση των ρυθμών πληθωρισμού από το τέλος του πρώτου εξαμήνου και μετά, ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ το 2008 έφθασε στο 3,3%, το υψηλότερο επίπεδο που έχει καταγραφεί από την εισαγωγή του ευρώ, έναντι 2% περίπου ετησίως τα προηγούμενα χρόνια. Παρά τις απότομες διακυμάνσεις του καταγραφόμενου πληθωρισμού, η νομισματική πολιτική της ΕΚΤ κατόρθωσε καθ' όλη τη διάρκεια του 2008 να διατηρήσει τις μεσομακροπρόθεσμες πληθωριστικές προσδοκίες σταθεροποιημένες σε επίπεδα γενικώς συμβατά με τη σταθερότητα των τιμών. Παράλληλα, ο ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ υποχώρησε σε 0,8% το 2008, μετά από ικανοποιητικούς ρυθμούς ανάπτυξης 2,7% το 2007 και 3,0% το 2006. Στις αρχές του 2008 η οικονομική ανάπτυξη στη ζώνη του ευρώ ήταν σχετικά ανθεκτική, ωστόσο επιδεινώθηκε ταχύτατα τους επόμενους μήνες, στο πλαίσιο της έντονης επιβράδυνσης της παγκόσμιας οικονομικής δραστηριότητας.

Όσον αφορά τη δημοσιονομική πολιτική, τα σχετικώς ευνοϊκά δημοσιονομικά αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν τα τελευταία έτη αναστράφηκαν το 2008 λόγω της εξάπλωσης της χρηματοπιστωτικής κρίσης και της ραγδαίας επιδείνωσης του μακροοικονομικού περιβάλλοντος. Σύμφωνα με την ενδιάμεση πρόβλεψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Ιανουάριος 2009), το μέσο δημοσιονομικό έλλειμμα στη ζώνη του ευρώ αυξήθηκε από 0,6% του ΑΕΠ το 2007 σε 1,7% το 2008, ενώ αναμένεται περαιτέρω σημαντική αύξησή του, σε 4,0% του ΑΕΠ το 2009. Τον Οκτώβριο του 2008 οι χώρες της ζώνης του ευρώ συμφώνησαν να αναλάβουν συντονισμένη δράση για τη σταθεροποίηση του τραπεζικού συστήματος, με μέτρα που περιλάμβαναν την ανακεφαλαιοποίηση χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και εγγυήσεις δανείων και καταθέσεων. Το Δεκέμβριο του 2008 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Οικονομικής Ανάκαμψης, σκοπός του οποίου είναι να στηρίξει την οικονομική ανάκαμψη τονώνοντας τη συνολική ζήτηση και εντεί-

νοντας τις προσπάθειες για την εφαρμογή των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που προβλέπει η στρατηγική της Λισσαβώνας. Η αύξηση του δημοσιονομικού ελλείμματος και του δημόσιου χρέους ως ποσοστών του ΑΕΠ και οι άκρως αβέβαιες προοπτικές δημιουργούν σημαντικές προκλήσεις για τη δημοσιονομική πολιτική στη ζώνη του ευρώ. Απαραίτητη προϋπόθεση προκειμένου να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη του κοινού στη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών είναι η αξιόπιστη δέσμευση των κρατών-μελών σε μια πορεία προσαρμογής για την επάνοδο σε υγιείς δημοσιονομικές θέσεις, με πλήρη συμμόρφωση προς τις διατάξεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

Όσον αφορά τις διαρθρωτικές πολιτικές, η συνεχιζόμενη επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας και ο υψηλός βαθμός αβεβαιότητας σχετικά με τις οικονομικές προοπτικές καθιστούν αναγκαίο να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα της οικονομίας της ζώνης του ευρώ. Στην παρούσα συγκυρία, αυτό που έχει ζωτική σημασία είναι η άσκηση οικονομικής πολιτικής, που συνάδει προς την αρχή της ανοικτής οικονομίας της αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό και η αντίσταση σε τυχόν πιέσεις για τη λήψη μέτρων προστατευτισμού. Επίσης, η εφαρμογή μεταρρυθμίσεων στην αγορά προϊόντων και υπηρεσιών αναμένεται ότι θα ενισχύσει τον ανταγωνισμό. Οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας θα πρέπει να διευκολύνουν τον κατάλληλο καθορισμό των μισθών, προστατεύοντας έτσι την απασχόληση και ενισχύοντας την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού μεταξύ τομέων και γεωγραφικών περιοχών. Αυτό θα είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τις περιοχές και τους τομείς που έχουν δεχθεί σοβαρό πλήγμα από την αρνητική διαταραχή της ζήτησης. Σε ορισμένες χώρες είναι επίσης καίριο να ληφθούν μέτρα για να αντισταθμιστεί η σωρευτική μείωση της ανταγωνιστικότητάς τους κατά τα τελευταία έτη.

Οι προκλήσεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές αυξήθηκαν σημαντικά στη διάρκεια του 2008. Οι αγορές χρήματος της ζώνης του ευρώ εξακολούθησαν να χαρακτηρίζονται από υψηλά ασφάλιστρα κινδύνων και έντονη συρρίκνωση του όγκου των συναλλαγών, παρά τη σταθεροποιητική επίδραση που άσκησαν σ' αυτές τις μεταβλητές τα έκτακτα μέτρα της ΕΚΤ τα οποία είχαν αρχίσει να εφαρμόζονται το 2007 και συνεχίστηκαν και το 2008. Τα μέτρα αυτά περιλάμβαναν κυρίως τη χορήγηση ρευστότητας προς τον τραπεζικό τομέα στην αρχή των περιόδων τήρησης υποχρεωτικών ελάχιστων αποθεματικών, την αύξηση της μέσης διάρκειας των πράξεων αναχρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος και σε συνεργασία με την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ, την παροχή ρευστότητας σε δολάρια.

Καθώς οι εντάσεις στην αγορά χρήματος, σε όλα τα τμήματα και για όλες τις διάρκειες, κλιμακώθηκαν ραγδαία στα μέσα Σεπτεμβρίου του 2008, το Ευρωσύστημα έλαβε πρόσθετα μέτρα διαχείρισης της ρευστότητας προκειμένου να εξασφαλίσει την απρόσκοπτη αναχρηματοδότηση των Τραπεζών. Ειδικότερα, για τις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης και όλες τις πράξεις πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης καθιερώθηκε η μέθοδος δημοπρασίας σταθερού επιτοκίου με κατανομή όλου του ποσού και διευρύνθηκε προσωρινά ο κατάλογος των περιουσιακών στοιχείων που γίνονται δεκτά ως ασφάλεια στις πράξεις αναχρηματοδότησης. Επί πλέον, μειώθηκε προσωρινά το εύρος μεταξύ των επιτοκίων των πάγιων διευκολύνσεων. Ως εκ τούτου, οι Τράπεζες γενικά συνέχισαν να έχουν εκτεταμένη πρόσβαση σε ρευστότητα σε ευρώ, αν και οι εντάσεις παρέμειναν, ιδίως στις μακρότερες διάρκειες.

Η ΕΚΤ συνέβαλε ενεργά στις σημαντικές παρεμβάσεις, που πραγματοποιήθηκαν το 2008 από πλευράς φορέων χάραξης πολιτικής και ρυθμιστικών αρχών με σκοπό την αντιμετώπιση της χρηματοπιστωτικής κρίσης και την ενδυνάμωση του χρηματοπιστωτι-

κού συστήματος. Σε διεθνές επίπεδο, η ΕΚΤ συμμετείχε στις διαβουλεύσεις που διεξήχθησαν στο πλαίσιο του Φόρουμ για τη Χρηματοπιστωτική Σταθερότητα, καρπός των οποίων ήταν οι συστάσεις, που διατυπώθηκαν προς τους υπουργούς οικονομικών και τους διοικητές κεντρικών τραπεζών των χωρών της Ομάδας των 7 (G7) τον Απρίλιο του 2008. Οι συστάσεις αυτές αποσκοπούν στο να ενισχύσουν τις εποπτικές απαιτήσεις, τη διαφάνεια και τις μεθοδολογίες αποτίμησης, καθώς και να βελτιώσουν τη χρήση των πιστοληπτικών διαβαθμίσεων, την ικανότητα των αρχών να αντιδρούν στους κινδύνους και τους μηχανισμούς για την αντιμετώπιση των εντάσεων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η ΕΚΤ συνέβαλε επίσης και σε άλλες σημαντικές πρωτοβουλίες σε παγκόσμιο επίπεδο, και ειδικότερα στο σχέδιο δράσης επί του οποίου συμφώνησαν οι χώρες της Ομάδας των 20 (G20) στις 15 Νοεμβρίου 2008.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η ΕΚΤ παρείχε συμβουλές προς τις αρμόδιες Δημόσιες Αρχές σχετικά με το σχεδιασμό μέτρων για τη στήριξη της ομαλής λειτουργίας του τραπεζικού τομέα. Η Διακήρυξη των Παρισίων, την οποία υπέγραψαν οι χώρες της ζώνης του ευρώ στις 12 Οκτωβρίου - και η οποία εγκρίθηκε εν συνεχεία από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 16 Οκτωβρίου 2008 - καθόρισε σχέδιο δράσης μέσω συντονισμένων μέτρων για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης και τη βελτίωση των συνθηκών χρηματοδότησης στην οικονομία. Τα μέτρα αυτά περιλάμβαναν την παροχή κρατικών εγγυήσεων για την έκδοση χρεογράφων από τις Τράπεζες. Το Διοικητικό Συμβούλιο εξέδωσε συστάσεις σχετικά με τα βασικά χαρακτηριστικά των κρατικών εγγυήσεων και την τιμολόγηση των πράξεων κεφαλαιακής αναδιάρθρωσης. Σκοπός των συστάσεων ήταν να διατηρηθούν οι ίσοι όροι ανταγωνισμού μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, να ενισχυθεί η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, να διευκολυνθεί η αποκατάσταση ομαλών συνθηκών στην αγορά και να εξασφαλιστεί η απρόσκοπτη χρηματοδότηση της οικονομίας. Οι συστάσεις ελήφθησαν δεόντως υπόψη από τα κράτη-μέλη κατά τη χάραξη της δράσης τους και αποτυπώθηκαν στις οδηγίες που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με τη συμμόρφωση προς τους κανόνες της Συνθήκης περί κρατικών ενισχύσεων.

Στις αρχές του 2009 η ΕΚΤ συνέβαλε στη διατύπωση κατευθυντήριων αρχών όσον αφορά τα μέτρα για την αντιμετώπιση των ζημιογόνων στοιχείων ενεργητικού, που αποσκοπούσαν στην εξάλειψη της αβεβαιότητας ως προς την αποτίμηση ορισμένων τιτλοποιημένων απαιτήσεων στους ισολογισμούς των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η συμβολή της ΕΚΤ ενσωματώθηκε στην Οδηγία που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με τα εν λόγω μέτρα.

Το 2008 η ΕΚΤ εξακολούθησε να προωθεί ενεργά τη διαδικασία της ευρωπαϊκής χρηματοπιστωτικής ενοποίησης. Ειδικότερα, παρείχε συμβουλές σε ζητήματα που αφορούν την κανονιστική ρύθμιση και εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα, καθώς επίσης και τα συστήματα εκκαθάρισης και διακανονισμού τίτλων και τα συστήματα πληρωμών. Επί πλέον, η ΕΚΤ συνέχισε να δρα ως καταλύτης σε συναφείς πρωτοβουλίες του ιδιωτικού τομέα διευκολύνοντας τη συλλογική δράση. Η πρωτοβουλία για τη δημιουργία Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA), την οποία εξ αρχής η ΕΚΤ υποστήριξε σθεναρά, έφθασε στο πρώτο σημαντικό ορόσημο της τον Ιανουάριο του 2008, με την έναρξη της λειτουργίας του συστήματος μεταφοράς πιστώσεων και του πλαισίου για τις συναλλαγές μέσω κρατών. Έκτοτε, τα πρώτα οφέλη από τον SEPA έχουν γίνει ορατά για τις Τράπεζες και, το σημαντικότερο, έχουν αρχίσει να φθάνουν στους τελικούς χρήστες των υπηρεσιών πληρωμών.

Όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών Κεντρικής Τράπεζας οι οποίες επίσης προάγουν τη χρηματοπιστωτική ενοποίηση, το Μάιο του 2008 το αποκεντρωμένο σύστημα πρώτης γενεάς TARGET, που ήταν το σύστημα πληρωμών μεγάλης αξίας του Ευρωσυστήματος, αντικαταστάθηκε από το σύστημα δεύτερης γενεάς (TARGET2) που βασίζεται σε μια ενιαία πλατφόρμα. Το TARGET2 είναι η πρώτη πλήρως ενοποιημένη και εναρμονισμένη υποδομή της αγοράς σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επί πλέον, τον Ιούλιο του 2008 το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε να δημιουργήσει μια νέα πλατφόρμα για το διακανονισμό τίτλων, το TARGET2-Securities (T2S). Χάρη στην παροχή εναρμονισμένων, υπερεθνικών και ουδέτερων υπηρεσιών διακανονισμού συναλλαγών σε ευρώ και άλλα νομίσματα, το T2S θα αποτελέσει ένα σημαντικό βήμα προς την επίτευξη μιας ενοποιημένης αγοράς τίτλων στην Ευρώπη. Τον Ιούλιο του 2008 το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε επίσης να καθιερώσει μια ενιαία κοινή πλατφόρμα (CCBM2) για τη σύσταση ασφαλειών, μέσω της οποίας θα παρέχονται και διευκολύνσεις διαχείρισης ρευστότητας και ασφαλειών στους αντισυμβαλλομένους του Ευρωσυστήματος.

Στο τέλος του 2008, ο εγκεκριμένος ανώτατος αριθμός μελών προσωπικού της ΕΚΤ (σε ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης) ήταν 1.357 έναντι 1.348 στο τέλος του 2007. Το προσωπικό της ΕΚΤ προέρχεται και από τις 27 χώρες της ΕΕ και επιλέγεται μετά από ανοικτή προκήρυξη για την πλήρωση θέσεων η οποία δημοσιεύεται στο δικτυακό τόπο της ΕΚΤ. Σύμφωνα με την πολιτική κινητικότητας που εφαρμόζει η ΕΚΤ, 165 υπάλληλοι μετακινήθηκαν εσωτερικά σε άλλες θέσεις το 2008, ενώ 23 αποσπάστηκαν σε άλλους οργανισμούς και σε 30 υπαλλήλους χορηγήθηκε άδεια άνευ αποδοχών, στις περισσότερες περιπτώσεις προκειμένου να απασχοληθούν σε άλλους οργανισμούς. Η συνεχής απόκτηση και ανάπτυξη προσόντων και ικανοτήτων από όλα τα μέλη του προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των διοικητικών στελεχών, εξακολούθησε να αποτελεί ακρογωνιαίό λίθο της στρατηγικής της ΕΚΤ για τη διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού.

Το 2008, η ΕΚΤ, προκειμένου να λάβει υπόψη τις τελευταίες εξελίξεις όσον αφορά το προσδόκιμο ζωής και ζητήματα οικονομικής βιωσιμότητας, ξεκίνησε διαδικασία αναθεώρησης του συνταξιοδοτικού προγράμματος που παρέχει στο προσωπικό της. Τα αποτελέσματα αυτής της αναθεώρησης αναμένεται να εφαρμοστούν την άνοιξη του 2009.

Το έτος 2008 έφερε νέες προκλήσεις όσον αφορά το έργο της κατασκευής των νέων κτιριακών εγκαταστάσεων της ΕΚΤ, καθώς η έκβαση του δημόσιου διαγωνισμού για την ανάδειξη γενικού αναδόχου δεν κρίθηκε ικανοποιητική από οικονομική άποψη. Για το λόγο αυτό, κατά τους θερινούς μήνες εξετάστηκαν διεξοδικά όλες οι πιθανές εναλλακτικές λύσεις και αναθεωρήθηκε η κοστολόγηση και η στρατηγική του διαγωνισμού. Με βάση αυτή την ανάλυση, το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε να διαιρέσει το κατασκευαστικό έργο κατά είδος εργασίας και να δημοπρατήσει εκ νέου το έργο τμηματικά. Η ΕΚΤ συνεχίζει την έρευνα στην κατασκευαστική αγορά, ενώ παράλληλα εμμένει στην απόφασή της να ολοκληρώσει το έργο μέσα στα όρια του δεδομένου προϋπολογισμού.

Το 2008 η ΕΚΤ κατέγραψε πλεόνασμα 2,66 δισεκ. ευρώ, έναντι πλεονάσματος ύψους 0,29 δισεκ. ευρώ το 2007. Το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε τη μεταφορά, στις 31 Δεκεμβρίου 2008, ποσού 1,34 δισεκ. ευρώ στην πρόβλεψη που έχει σχηματιστεί έναντι κινδύνων συναλλάγματος, επιτοκίων και τιμής χρυσού. Το ύψος της πρόβλεψης, το οποίο μετά την αύξησή της το 2008 ανέρχεται σε 4,01 δισεκ. ευρώ, επανεξετάζεται κάθε χρόνο. Τα καθαρά κέρδη της ΕΚΤ το 2008, μετά τη μεταφορά του ως άνω ποσού στην πρόβλεψη, ήταν 1,32 δισεκ. ευρώ. Το ποσό αυτό διανεμήθηκε στις ΕθνΚΤ της ζώνης του ευρώ κατ' αναλογία προς τα καταβεβλημένα μερίδια συμμετοχής τους στο κεφάλαιο της ΕΚΤ.

Φραγκφούρτη, Μάρτιος 2009

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

**ΘΕΣΜΙΚΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

Τόμος Α'
Νέα έκδοση

Αθήναι, 2007

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

**ΘΕΣΜΙΚΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

Τόμος Β'
Νέα έκδοση

Αθήναι, 2004

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

**ΘΕΣΜΙΚΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

Τόμος Γ'
Νέα έκδοση

Αθήναι, 2005